

CIJFERS & BIJZONDERHEDEN

2021

TBS NEDERLAND

www.tbsnederland.nl
info@tbsnederland.nl
[@tbsnederland](https://www.instagram.com/tbsnederland)
[#ditistbs](https://twitter.com/ditistbs)

01.

inhoud

02.

WAT IS TBS NEDERLAND?

03.

HOEVEEL MENSEN KREGEN TBS?

04.

VERLOF

05.

ONTTREKKINGEN

06.

GEWELDSINCIDENTEN

07.

ERNSTIG STRAFBAAR FEIT IN OF BUITEN DE KLINIEK

08.

ACTIVITEITEN EN OPLEIDINGEN TIJDENS TBS

09.

DOOR NAAR DE VOLGENDE PLEK

10.

PUBLICATIES EN ONDERZOEKEN

11.

UITGELICHT

● **TBS NEDERLAND** IN DIT DOCUMENT HEBBEN WE DE GEGEVENS OVER TBS IN 2021 VERZAMELD

02.

WAT IS TBS NEDERLAND?

W

WAT IS TBS NEDERLAND?

Een samenwerking van de forensisch psychiatrische centra en klinieken in Nederland.

V

VERSCHIL FPC EN FPK

Een belangrijk verschil tussen een fpc en een fpk is het beveiligingsniveau.

I

INFORMATIE

Relevante gegevens over 2021 en uitleg daarover.

WAT IS TBS NEDERLAND?

TBS Nederland is een samenwerking van de forensisch psychiatrische centra en klinieken in Nederland. In een forensisch psychiatrisch centrum (fpc) en een aantal forensisch psychiatrische klinieken (fpk) wonen mensen die een tbs-maatregel hebben. Tbs staat voor terbeschikkingstelling en is geen straf. Wel is het een maatregel waardoor iemand geen vrijheid meer heeft. Een tbs-maatregel wordt gegeven aan mensen met psychiatrische problemen en vaak ook verslavingsproblemen. Door die problemen, en om andere redenen, hebben deze mensen een ernstig strafbaar feit gepleegd. Denk aan mishandeling of bedreiging.

De tbs-behandeling draait om het kleiner maken van risico's. Daardoor wordt de kans ook kleiner dat een patiënt opnieuw een strafbaar feit pleegt. Is de behandeling succesvol? Dan begeleiden we de patiënt op een veilige en verstandige manier terug naar de maatschappij. Met een vaste woonplaats, werk, een opleiding of andere dagbesteding. En mensen om zich heen waar hij of zij contact mee heeft. Het uiteindelijke doel van de tbs-behandeling is om de samenleving veiliger te maken.

VERSCHIL TUSSEN FPC EN FPK

Tbs-patiënten wonen in een fpc of fpk. Dat zijn gesloten psychiatrische klinieken. Een belangrijk verschil tussen een fpc en een fpk is het beveiligingsniveau, dus hoe zwaar de kliniek beveiligd wordt. In een fpc is dit niveau 'zeer hoog' (niveau 4); in een fpk is dat 'hoog' (niveau 3).

INFORMATIE OVER TBS

Zoekt u informatie over tbs of de behandeling? Of wilt u weten het zit met de veiligheid? Kijk dan op onze site www.tbsnederland.nl. Hier vindt u ook nieuws over tbs. En we laten hier weten hoe wij denken over actuele tbs-onderwerpen. In dit document heeft TBS Nederland gegevens over tbs uit 2021 verzameld. Ook geven we uitleg over deze gegevens.

28 FORENSISCHE ZORGTITELS

Tbs is één van de 28 strafmaatregelen in de forensische zorg. Deze maatregelen noemen we ook wel zorgtitels. Een overzicht van de 28 forensische zorgtitels met uitleg vindt u op de site Forensische zorg van de Dienst Justitiële Inrichtingen: www.forensischezorg.nl

03.

Hoeveel mensen kregen tbs?

Voor 2018 kwamen er ieder jaar ongeveer even veel nieuwe tbs-patiënten bij. Sinds die tijd is dit aantal per jaar hoger geworden.

Meer plek

De laatste jaren stromen er meer tbs-patiënten in. Er waren wachtlijsten voor tbs-patiënten. Door onder andere meer capaciteit te creëren in klinieken kunnen patiënten beter doorstromen naar een kliniek voor behandeling. In 2020 is het aantal ingestroomde tbs-patiënten (1e opnames) iets hoger ten opzichte van 2019 (145 in 2019, 138 in 2018). De verwachting is dat deze trend zich de komende jaren zal voortzetten.

Capaciteitsdruk

Ook afgelopen jaar was de druk op tbs plaatsen hoog. De toenemende instroom in de tbs, stagnerende uitstroom (schaarste aan passende uitstroomvoorzieningen) en stijgend aantal omzettingen en hervattingen zijn de belangrijke oorzaken. Om tegemoet te komen aan de toename van de tbs-opleggingen maken alle klinieken plannen om de in- en doorstroom te verbeteren.

G
GEMIDDELD AANTAL
TBS-PATIËNTEN

1.490

N
AANTAL NIEUWE
TBS-PATIËNTEN

148

IN 2021 STROOMDEN MEER PATIËNTEN
IN DAN UIT.

Verlof

Verlof is een noodzakelijk onderdeel van de behandeling van de patiënt. Hij of zij krijgt dan toestemming om, onder voorwaarden, even terug te zijn in de maatschappij. Dit gebeurt op een verstandige en veilige manier, en in stappen. Alleen door verlof kan iemand leren om weer mee te doen in de samenleving. Of om door te gaan naar een volgende kliniek, waar hij meer vrijheid krijgt.

Hoe werkt verlof?

Tijdens verlof oefent de patiënt met dingen die hij heeft geleerd in de kliniek. Ook is het een test: hoe reageert hij op situaties die er in de kliniek niet zijn? Dit gebeurt eerst begeleid. Er zijn vier verschillende fases in het verlof:

■ **(Beveiligd) begeleid verlof** – de patiënt woont nog in het fpc. Er gaat een begeleider mee tijdens het verlof.

■ **Onbegeleid verlof** – de patiënt woont nog in het fpc. Hij gaat zonder begeleiding op verlof.

■ **Transmuraal verlof** – de patiënt woont niet meer in het fpc. Tijdens het verlof controleert het fpc hem nog wel.

■ **Proefverlof** – de patiënt woont niet meer in het fpc. Het fpc controleert hem ook niet meer. Dat doet de reclassering nu. Het fpc is wel verantwoordelijk voor de patiënt.

De patiënt mag niet zomaar op verlof: dat mag alleen als er geen direct delictgevaar is. Er is dan geen verwachting dat de patiënt tijdens het verlof weer een strafbaar feit pleegt. Daarvoor doet het fpc eerst onderzoek. Ook het onafhankelijke Adviescollege Verloftoetsing TBS (AVT) en de Verlofunit van DJI doen onderzoek. Het AVT stuurt advies naar de bestuurder van de Verlofunit. De Verlofunit maakt namens de minister de uiteindelijke beslissing.

Afspraken tijdens verlof

In het verlofplan staat wat de doelen zijn van het verlof. Natuurlijk moet de tbs-patiënt zich houden aan de gemaakte afspraken. Bij alle soorten verlof checkt het fpc of de patiënt zich aan de afspraken houdt. Zo moet hij tijdens het verlof op de afgesproken plaats zijn. Ook mag hij bijvoorbeeld geen alcohol drinken of drugs gebruiken. Houdt de patiënt zich niet aan de afspraken? Dan wordt het verlof (tijdelijk) stopgezet. Deze beslissing maakt een multidisciplinair behandelteam. In dit team zitten bijvoorbeeld een psychiater en hoofd behandelingen. Zij beslissen ook of de patiënt op verlof mag en hoe het verlof eruit ziet.

CORONA EN VERLOF

Corona (covid-19) had ook in 2021 nog veel invloed op tbs-patiënten en zorgmedewerkers. Het zorgde ervoor dat zij zich steeds moesten aanpassen, wennen en weer aanpassen. De dagelijkse gewoonte van therapieën en activiteiten ging soms door, met coronamaatregelen. Maar soms lag ook dit stil. Meerdere klinieken kregen te maken met besmettingen onder patiënten en medewerkers. Afdelingen moesten daardoor in quarantaine. Gelukkig konden veel verloven wel gewoon doorgaan.

Harry Beintema, lid raad van bestuur fpc Dr. S. van Mesdag en voorzitter Inhoudelijk overleg TBS Nederland:

"Corona heeft een grote invloed gehad op de tbs-klinieken. Tijdens de coronagolven lag de focus bijna helemaal op de ziekenhuiscare en werd tbs vergeten. Door de maatregelen hebben patiënten de vrijheden gemist die ze anders wel hadden. Denk aan groepsactiviteiten in de kliniek en verlof buiten de kliniek. Hierdoor hebben veel patiënten vertraging opgelopen in hun behandeltraject. Ook moesten patiëntencontact met hun netwerk (familie en vrienden) missen door beperkte mogelijkheden van verlof en bezoek in de kliniek. Maar ik ben trots. Vooral op de inzet van het personeel van de tbs-klinieken in deze bijzondere coronatijd. Het is echt een prestatie om onder die omstandigheden zulke lastige zorg te blijven leveren."

05.

Onttrekkingen

Onttrekkingen tijdens (on)begeleid verlof

Soms komt het voor dat een tbs-patiënt niet op de afgesproken tijd terug is van zijn verlof.

Bij bijna al deze onttrekkingen is de patiënt maar korte tijd afwezig. Het fpc of fpk probeert in die tijd contact te houden met hem via de telefoon. Het komt bijvoorbeeld weleens voor dat een tbs-patiënt niet op tijd terug is, omdat hij de trein heeft gemist. Het gebeurt maar heel soms dat patiënten expres wegblijven.

Omdat de patiënt het fpc met toestemming heeft verlaten, is hij meestal niet meteen gevaarlijk voor zijn omgeving. Als hij te lang wegblijft, neemt het risico wel toe. Bijvoorbeeld omdat hij de juiste medicijnen niet meer heeft. Of omdat hij gestrest wordt omdat hij geen onderdak of geld heeft.

Cijfers 2021

Hieronder vindt u de cijfers over verlof en onttrekkingen in 2021. Het gaat hier alleen om begeleid en onbegeleid verlof. Dus om het aantal keren per jaar dat een tbs-patiënt de beveiligde omgeving van een fpc of fpk verlaat. Het aantal verloven per jaar verschilt. Dat komt omdat het aantal patiënten dat in de fase zit dat ze op verlof mogen, per jaar verschilt. Ook mag niet elke patiënt even vaak op verlof.

In 2020 waren er met name door corona een stuk minder (on)begeleide verloven, 46.500.

68.052

(ON)BEGELEIDE VERLOVEN

Aantal (on)begeleide verloven vanuit fpc of fpk

2 ONTTREKKINGEN TIJDENS BEGELEID VERLOF

Aantal onttrekkingen tijdens begeleid verlof

10 ONTTREKKINGEN TIJDENS ONBEGELEID VERLOF

Aantal onttrekkingen tijdens onbegeleid verlof (niet op tijd terug op de afgesproken plaats)

0 ONTVLUCHTINGEN

Aantal keren zonder toestemming weggaan

0,017 %

% VAN HET AANTAL (ON)BEGELEIDE VERLOFBEWEGINGEN

Onttrekkingen tijdens transmuraal en proefverlof

Tijdens transmuraal verlof en proefverlof woont de patiënt niet in een fpc of fpk. Hij woont bijvoorbeeld in een andere kliniek of in een eigen woning. Bij transmuraal verlof houdt het fpc of fpk toezicht; bij proefverlof doet de reclassering dit.

De patiënt heeft vaak veel vrijheid en een dagprogramma. Daarom wordt tijdens deze fase niet elk verlof apart geregistreerd. Wel moet de patiënt zich houden aan afspraken. Eén van die afspraken is dat hij overdag op de plek moet zijn van zijn dagprogramma: werk of dagbesteding. Als hij daar niet is, dan noemen we dat een onttrekking.

Cijfers 2021

Vanuit transmurale woonvoorziening van fpc of fpk

5

Aantal onttrekkingen vanuit transmurale woonvoorziening van fpc of fpk

Vanaf GGZ-instelling

4

Aantal onttrekkingen vanuit transmurale woonvoorziening van fpc of fpk

Vanuit eigen woning

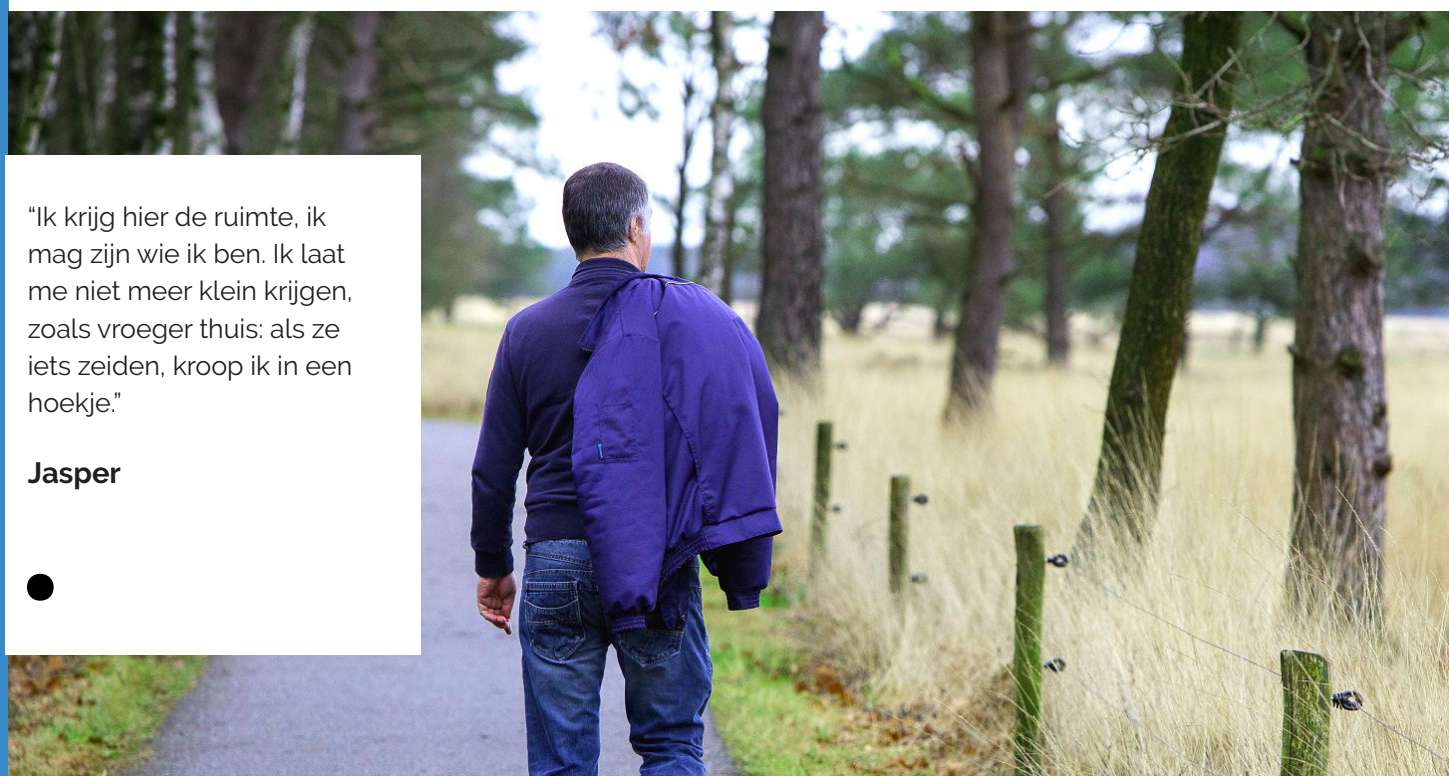
0

Aantal onttrekkingen vanuit eigen woning

Ontvluchtingen

Zonder toestemming weggaan

Een ontvluchting betekent dat een patiënt zonder toestemming het fpc of fpk heeft verlaten. Dat gebeurt dus bij patiënten die in een fpc of fpk wonen. In 2021 waren er 0 ontvluchtingen.

"Ik krijg hier de ruimte, ik mag zijn wie ik ben. Ik laat me niet meer klein krijgen, zoals vroeger thuis: als ze iets zeiden, kroop ik in een hoekje."

Jasper

06.

Geweldsincidenten

Geweld in of buiten de kliniek

Tbs-patiënten krijgen bij ons een behandeling omdat ze ernstige gedragsproblemen hebben. Het is dan ook niet vreemd dat er ernstig gedrag voorkomt in een fpc of fpk. Logisch misschien, maar we accepteren het niet. Elk incident (als er iets gebeurt met geweld) is er één te veel. Voor een patiënt heeft dit dan ook altijd gevolgen. Dit soort gedrag betekent dat de patiënt nog niet kan teruggaan naar de samenleving.

Maatregelen

Natuurlijk nemen wij veiligheidsmaatregelen om dit gedrag te voorkomen. Toch komt het helaas voor dat patiënten zich ernstig misdragen. Dat kan lichamelijk zijn, maar ook met woorden. Dat zorgt voor overlast, of een onveilige situatie voor hem zelf, andere patiënten of medewerkers.

Is er sprake van een ernstig incident? Dan onderzoekt een speciale commissie hoe dit heeft kunnen gebeuren. Dit is een onderzoeksteam van de eigen organisatie of een van buitenaf. Het onderzoek laat zien wat we kunnen leren van de gebeurtenis. En hoe we een gebeurtenis als deze in de toekomst kunnen voorkomen. Daarnaast maken we een melding bij de inspectie en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

"Ik heb hier geleerd dat ik er mag zijn, ook al ben ik als kind steeds aan de kant gezet."

Lisa

07.

Ernstig strafbaar feit in of buiten de kliniek

Als een patiënt in of buiten het fpc of fpk een ernstig delict pleegt tijdens zijn behandeling, heet dit recidive. Dit komt één of enkele keren per jaar voor. Een recidive wordt niet meteen geregistreerd. Dat gebeurt als de patiënt ervoor is veroordeeld.

Wat gebeurt er na een recidive?

Bij een recidive gaat onze aandacht en medeleven natuurlijk als eerste uit naar slachtoffers of nabestaanden, als die er zijn. Daarnaast heeft een recidive grote invloed op de behandelaars en patiënten van het fpc of fpk. Een speciale commissie onderzoekt hoe dit heeft kunnen gebeuren. Dit is een onderzoeksteam van de eigen organisatie of een van buitenaf. Het onderzoek laat zien wat we kunnen leren van de gebeurtenis. En hoe we een gebeurtenis als deze in de toekomst kunnen voorkomen. Wel beseffen we dat we recidives bij tbs-patiënten nooit helemaal kunnen voorkomen. We maken ook een melding bij de inspectie en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Activiteiten en opleidingen tijdens tbs

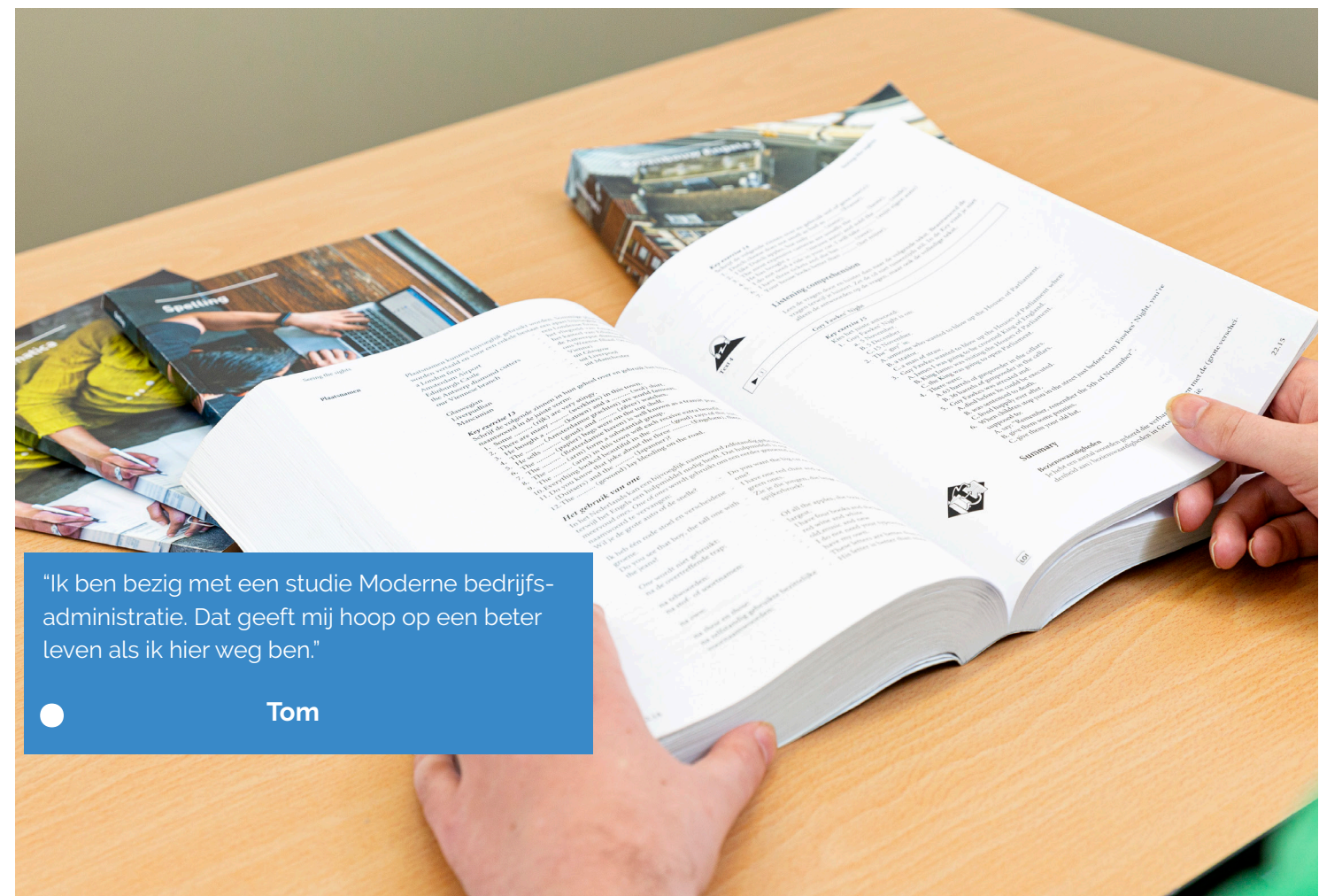
Een groot gedeelte van de dag volgt de patiënt activiteiten (modules). Hij kan zijn tijd dan nuttig besteden, werken en iets leren. Het behandelteam overlegt met de patiënt wat voor activiteiten hij gaat doen. Daarna stelt het team een dagprogramma samen. Ze houden daarbij rekening met de interesse, mogelijkheden en aandachtspunten van de patiënt. De patiënt kan bijvoorbeeld houtbewerken, schilderen, schoonmaken of fietsen repareren. Of hij kan naar de dagbesteding gaan, waar hij bijvoorbeeld schildert of knutselt.

"Vijftien lesuren in de week. En dan nog huiswerk maken. Ik ben bezig om mijn Vwo-diploma te halen, want in de toekomst wil ik graag alternatieve geneeskunde gaan studeren. Met volledige support van mijn behandelaren, iets waar ik heel dankbaar voor ben."

Jonas

De patiënt kan ook een opleiding of cursus volgen tijdens de behandeling. Daardoor heeft hij na de behandeling meer kans op een baan. Mogelijke opleidingen zijn bijvoorbeeld die voor heftruckchauffeur, schoonmaker of verkeersregelaar. Een cursus kan bijvoorbeeld gaan over veilig werken (VCA).

"Ik ben bezig met een studie Moderne bedrijfsadministratie. Dat geeft mij hoop op een beter leven als ik hier weg ben."

Tom

2021

In 2021 zijn door patiënten in totaal 202 diploma's behaald.

202 diploma's

09.

Door naar de volgende plek

De derde fase van de tbs heet transmuraal verlof. De patiënt woont hierbij niet meer in een fpc of fpk. Is deze fase goed gegaan? Dan kan het fpc of fpk proefverlof aanvragen. De patiënt verhuist dan bijvoorbeeld naar een forensische afdeling binnen de ggz, naar een beschermde manier van wonen of naar een eigen woning. Het fpc of fpk houdt dan geen toezicht meer: dat doet de reclassering. Het fpc blijft wel betrokken bij de patiënt en is eindverantwoordelijk.

Einde van de tbs - met voorwaarden

Tbs met dwangverpleging eindigt altijd voorwaardelijk. Dat betekent dat de patiënt zich ook na de maatregel moet houden aan afspraken met de reclassering. Houdt de patiënt zich niet aan de voorwaarden? Dan kan het gebeuren dat hij terug moet naar een gesloten deel van de kliniek.

Er is geen maximumtermijn meer voor de voorwaardelijke beëindiging van tbs. Dat betekent dat rechters het toezicht kunnen blijven verlengen als de kans op terugval onvoldoende is afgenomen. Dat kan jaarlijks of elke 2 jaar. De patiënt kan tegen elke verlenging in beroep gaan. De fpc of fpk adviseert de rechter hierover.

'Ik ben vrolijker. Dat is een lange tijd weggeweest. Mijn tbs zit er bijna op, ik heb dan tien jaar in de gevangenis gezeten en tbs gehad. Mijn nieuwe leven zal wennen worden. Gelukkig krijg ik hier begeleiding bij.'

Peter

10.

Publicaties en onderzoeken

In 2020 was er de onderlinge review Kwaliteitsnetwerk fpc/fpk en de uitkomsten kregen we in 2021. In dit onderzoek zijn verschillende parels en oesters (pluspunten) opgehaald. [Het rapport kunt u hier lezen.](#)

De Inspectie Justitie en Veiligheid deed in 2021 onderzoek naar de resocialisatie van tbs-patiënten. Ze onderzochten hierbij hoe het ging met patiënten die weer terug waren in de samenleving. Uit het onderzoek blijkt dat er verschillende dingen beter kunnen. Die heeft de Inspectie opgeschreven in een rapport voor het ministerie Justitie en Veiligheid, de Dienst Justitiële Instellingen en organisaties die met tbs te maken hebben. TBS Nederland heeft hierna een plan van aanpak gemaakt. De verschillende tbs-klinieken voeren dit plan nu uit.

11.

Uitgelicht

Afgelopen jaar waren er verschillende initiatieven vanuit TBS Nederland waar we best een beetje trots op zijn.

Podcast TBS

In een zesdelige podcast serie 'TBS' zijn vier patiënten en zorgmedewerkers gevolgd tijdens hun behandeling in een tbs kliniek. De serie kunt u beluisteren via www.nporadio1.nl/podcasts/tbs

Pilot Electronic Monitoring

Electronic Monitoring in de tbs houdt in het toepassen van moderne technologieën in de context van een effectieve behandeling. Bij elke individuele casus kijkt de behandelaar of en welke technologie ingezet kan worden. In 2021 ging deze pilot verder en de resultaten zijn goed. Meer weten? <https://www.tbsnederland.nl/nieuws/pilot-electronic-monitoring/>

Kwaliteitskader

In de forensische zorg wordt continue gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van zorg. Dit doen we met het programma Kwaliteit Forensische Zorg (KFZ). Alle tbs-instellingen werken hieraan mee. Het doel? Betere zorg en een veiliger samenleving. Het programma ontvangt subsidie van het ministerie. Ook in 2021 is door het ministerie opnieuw een subsidie toegezegd. Meer weten? www.kfz.nl

Hyacinthe van Bussel, algemeen directeur fpc Rooyse Wissel en voorzitter Algemeen Overleg TBS Nederland:

"Dat gevoel van 'samen' wordt inmiddels in de hele forensische zorg gevoeld. We hebben elkaar nodig, want alleen samen maak je impact. Denk bijvoorbeeld aan het vinden van gekwalificeerd personeel. Iedere kliniek hanteert zijn eigen aanpak. Met landelijke samenwerking maken we pas echt verschil. Hetzelfde geldt voor ontwikkelingen op het gebied van innovaties. Er lopen inmiddels verschillende landelijke pilots waarin klinieken samen met elkaar optrekken."

Meer informatie

Zoekt u informatie over de tbs-maatregel of de behandeling? Of wilt u weten het zit met de veiligheid? Kijk dan op onze site www.tbsnederland.nl. Hier vindt u ook nieuws over tbs. En we laten hier weten hoe wij denken over tbs-onderwerpen van dit moment.

Juni 2022

(vanwege privacyredenen zijn de gebruikte namen en citaten van patiënten fictief)

A graphic element consisting of a series of small, colorful squares (blue, green, orange, pink, grey) arranged in a diagonal line, creating a sense of movement or a trail.

TBS Nederland

TBS NEDERLAND

www.tbsnederland.nl
info@tbsnederland.nl
[@tbsnederland](https://www.instagram.com/tbsnederland)
[#ditistbs](https://twitter.com/ditistbs)
